

DECEMBER 2016

S	M	T	W	T	F	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

page-①

Sanskrit (H) - CC-7 of 2019

3rd Semester

Short Questions.

NOVEMBER

47th Week 321-044

WEDNESDAY

16

Date - 26/02/2024

Boalia

1. (i) आचार्यसंघातिविचिंतितम्

मानवधर्मशास्त्रम् तस्मात् किं नाम?

Ans: आचार्यसंघातिविचिंतितम् मानवधर्मशास्त्रम् तस्मात् नाम मनुस्मृतम् ।

(ii) क एव मित्रश्रवाकारः? कश्च अनुमाधारीकृत इत्यत्र टीका तत्र विवृतिता?

Ans: विष्णुस्मृत्यः आसीत् मित्रश्रवाकारः ।

याज्ञवल्क्यमुनिप्रणीतः याज्ञवल्क्यस्मृतिनाम् अनुमाधारीकृत (अवलम्ब्य) इत्यत्र टीका तत्र विवृतिता ।

(iii) मनुस्मृते दशकं धर्मलक्षणं किम्?

Ans: मनुस्मृते दशकं धर्मलक्षणं यथा —

"धृतिः क्रमा दमोऽस्त्रेण रक्षोऽभिद्रिमुनिग्रहः ।

धीर्विद्या अग्रमक्रोधा दशकं धर्मलक्षणम् ॥" इति ।

page - 81.

(iv) कौटिल्यार्थशास्त्रम् सम्पादनः प्रथमतया केन कदा कस्मात् प्रतिष्ठानात् कृतम्?

Ans: कौटिल्यार्थशास्त्रम् सम्पादनः प्रथमतया १९०२

ख्रीष्टाब्दे (१९०९) महीश्वरशास्त्रेण आचार्यशास्त्रात्

प्रज्ञाशाय्या अर्थक्रमसहाय्येन श्री आर्य श्रीमता

आर्य, श्यामशास्त्रिमहादयेन कृतम् । p. 763.

(v) जैनशास्त्रकारेण रचितम् कस्यचिदेकम् अर्थशास्त्रम् नामतः पारिचयः अद्यतः ।

Important:

Ans: जैनशास्त्रकारेण रचितम् अद्यतनेन 'नीतिवाक्यामृतम्'

इति एकम् अर्थशास्त्रं रचितम् । अर्थशास्त्रं

नाम राजनीतिशास्त्रम् ।

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

(vi) 'अमुष्मन्' वाक्यम्, 'इत्यत्र' दत्त इति शक्यम्

कार्त्तव्यम् ?

Ans: 'अमुष्मन्' वाक्यम्, 'इत्यत्र' दत्त इति शक्यम्
अर्थः (अनुवन्तम्) । P. 745.

(vii) ब्रह्मचर्याश्रम इति पदे ब्रह्मचरि शब्दः
कस्यार्थः अतिपादयति ?

Ans: ब्रह्मचर्याश्रम इति पदे ब्रह्मचरि शब्दः
ब्रह्मचरिः पदमब्रह्म वा अतिपादयति ।

(viii) महाजनपदानां नामान्तराः प्रथममत्रा
कस्मिन् बौद्धग्रन्थे समुपलभ्यते ?

Ans: महाजनपदानां नामान्तराः प्रथममत्रा
'अश्वघोषनिकाय' इति
बौद्धग्रन्थे समुपलभ्यते ।

(ix) शक्तिः कतिविधा? उल्लेखनीयाः ।

Ans: शक्तिः शक्तिः त्रिविधा । यथा- प्रवृत्तशक्तिः,
मन्त्रशक्तिः, देवशक्तिः इति । P. 757.

(x) मादगुण्य विग्रह इति शक्यम् कार्त्तव्यम् ?

Ans: मादगुण्य विग्रह इति शक्यम्
मूढम् । शक्त्या अत्र अवलोकन विरुद्धाचारः
न हि मूढम् । P. 752.

(xi) कस्य शासनकाले मेगास्थेनिस्-महात्मान
यादवग्रन्थे अस्मिन् आश्रितम् ?

বিবচিত্ত্য অহস্য নাম কিম?

Ans: ৩০৫ খ্রীষ্টপূর্বাব্দে চন্দ্রগুপ্তমৌর্যস্য সাম্রাজ্যে
অশোকনির্মিতমহাভাগবত গ্রন্থদেখ্যে তদুৎপত্ত্য
অমর্যম্ ভাগবতম্। তস্য বিবচিত্ত্য অহস্য
নাম 'ইতিকা' ইতি।

(xii) - মিতাক্ষরামতে 'ধর্ম' শব্দঃ ষড়্বিধি-স্মার্তধর্মবিষয়ঃ
— দ্বন্দ্বীকৃত্যতম।

Ans: - মিতাক্ষরামতে ধর্মশব্দঃ ষড়্বিধি-স্মার্তধর্মবিষয়ঃ
এতে ষড়্বিধাঃ ধর্মাস্তে যথা - বর্নধর্মঃ, আশ্রমধর্মঃ,
বর্নাস্রমধর্মঃ, গুরুধর্মঃ, নিমিত্তধর্মঃ, সাধাবর্নধর্মঃ
ইতি। P. 55.

(xiii) ব্যুৎপত্তিমাগনি উপনয়নমিতি পদস্য অর্থ
— বিব্রিত্যতম।

Ans: উপ-নী + তাবগাচ্চ ন্যূঢ় ইতি উপনয়ন।
কুবিন্ধি উপনয়নম্। অমর্যঃ
আচর্যমসীল মিথুনাত্মকঃ বানকস্য
নয়নম্। P. 254.

(xiv) শ্রীভগবত গীতোপনিষৎসু ব্রাহ্মণাদিবর্নানাং
ক কর্মণাং অবিলগ্নসময়ে প্রত্যেকঃ ব্রহ্মকর্ম-
— বিষয়ে কিমুপাসাদিতম্?

Important Ans: - শ্রীভগবত গীতোপনিষৎসু ব্রাহ্মণাদি-
বর্নানাং কর্মণাং অবিলগ্নসময়ে প্রত্যেকঃ
ব্রহ্মকর্মবিষয়ে ইদম্ উপাসাদিতম্ যৎ -
ব্রাহ্মণানাং প্রত্যেকানি কর্মানি সতি

NOVEMBER

19

324-041

47th Week

SATURDAY

page - (4)

NOVEMBER 2016

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

সমঃ, দমঃ, তপস্যা, স্মৃতি, ক্রমা, ধ্যান
(অবলম্ব্য), আত্মজ্ঞান, বিজ্ঞান, (তত্ত্বানুভূতি),
আন্তরিক্য চৈত। P. 136.

(xv) কল্পিন শিলালোকে প্রথমমত্যা
'ভাবতরঙ্গ' ইতি শব্দস্য সমুলোকে দৃশ্যতে?

Ans: কল্পিণরাজস্য আত্মবলস্য হাতিশুল্কামিলা-
লোকে ~~নিহিত~~ ~~নিহিত~~ 'ভাবতরঙ্গ' ইতি শব্দস্য
প্রথমমত্যা সমুলোকে দৃশ্যতে।

—X—